Конституційне право, муніципальне право

УДК 342.2

Берченко Григорій Валерійович

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри конституційного права України

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Berchenko Hryhorii

Doctor of Law, Associate Professor,

Professor of the Department of Constitutional Law of Ukraine

Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: 0000-0002-0365-9009

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
CONSTITUTIONAL REGULATION OF REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF PUBLIC ADMINISTRATION REFORM

Анотація. *Вступ. У статті розглянуто конституційне регулювання регіонального розвитку в умовах реформування публічної влади України. Визначено роль Конституції України як основного джерела права, що забезпечує цілісність адміністративно-територіального устрою, визначає межі здійснення владних повноважень та організацію діяльності органів державної влади й місцевого самоврядування. Проаналізовано сучасні тенденції трансформації територіальної організації влади, що зумовлені необхідністю подолання структурних недоліків централізованої моделі управління та впровадженням принципу субсидіарності, який забезпечує розширення прав і повноважень органів місцевого самоврядування. Висвітлено значення фінансової автономії та бюджетної спроможності громад як ключових умов ефективного регіонального розвитку та*

індикаторів демократичності державного устрою. Особлива увага приділена впливу євроінтеграційних процесів на конституційне регулювання, зокрема, імплементації положень Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікації Європейської хартії місцевого самоврядування та адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу.

Мета дослідження – наукове обґрунтування цілісної та внутрішньо узгодженої конституційно-правової моделі, здатної забезпечити динамічний, збалансований і сталий розвиток територій у межах унітарної держави.

Матеріали і методи. При написанні дослідження використовувались праці вітчизняних вчених, які досліджували питання регіонального розвитку, вітчизняні та міжнародні нормативно-правові акти в цій сфері. У статті застосовується комплексний методологічний підхід, що базується на принципах об'єктивності та системності. Основні методи, що використовуються, включають діалектичний, системний, формально-логічний, а також емпіричні методи аналізу нормативно-правових актів. Комплексний методологічний підхід дозволяє досягти мети дослідження та забезпечують теоретичну та практичну значущість отриманих результатів для післявоєнного відновлення в Україні з урахуванням практичних потреб регіонів.

Результати. На основі проведеного дослідження вказано на необхідність формування сучасних моделей управління регіонами, які б відповідали принципам належного врядування та забезпечували гармонійне використання внутрішнього потенціалу територій, стимулювали інноваційні процеси та підвищували конкурентоспроможність регіонів.

Перспективи. Наукове обґрунтування конституційних засад регіонального розвитку спрямоване на створення цілісної нормативно-правової основи, яка дозволяє досягти збалансованого соціально-

економічного розвитку, забезпечити територіальну цілісність держави та інтеграцію України до європейського простору.

Ключові слова: *конституційне регулювання, регіональний розвиток, публічна влада, децентралізація, місцеве самоврядування, євроінтеграція*

Summary. *Introduction. The article examines the constitutional regulation of regional development in the context of public administration reform in Ukraine. It defines the role of the Constitution of Ukraine as the primary source of law, which ensures the integrity of the administrative-territorial structure, delineates the scope of authority, and organizes the activities of state authorities and local self-government bodies. Current trends in the transformation of territorial organization of power are analysed, driven by the need to overcome structural shortcomings of the centralized management model and implement the principle of subsidiarity, which expands the rights and powers of local self-government bodies. The significance of financial autonomy and budgetary capacity of communities is highlighted as a key condition for effective regional development and an indicator of the democratic nature of the state system. Particular attention is paid to the influence of European integration processes on constitutional regulation, including the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, the ratification of the European Charter of Local Self-Government, and the adaptation of national legislation to European Union standards.*

The purpose of the study is to provide scientific basis for a comprehensive and internally consistent constitutional and legal model capable of ensuring dynamic, balanced, and sustainable development of territories within a unitary state.

Materials and methods. In conducting this study, works by domestic scholars who have researched issues of regional development, as well as domestic and international regulatory and legal acts in this area, were utilised.

The article employs a comprehensive methodological approach based on the principles of objectivity and consistency. The main methods used include dialectical, systemic, formal-logical, and empirical methods of analysis of regulatory and legal acts. A comprehensive methodological approach allows us to achieve the research objectives and ensures the theoretical and practical significance of the results obtained for post-war reconstruction in Ukraine, taking into account the practical needs of the regions.

Results. The necessity of creating modern regional governance models that comply with the principles of good governance, effectively utilize the internal potential of territories, stimulate innovation processes, and enhance regional competitiveness is emphasized.

Prospects. The scientific justification of the constitutional foundations of regional development aims to establish a coherent legal framework that ensures balanced socio-economic development, territorial integrity, and the integration of Ukraine into the European space.

Key words: *constitutional regulation, regional development, public administration, decentralization, local self-government, European integration*

Постановка проблеми. Конституція України виконує системоутворювальну роль у ієрархії джерел національного права, визначаючи базові засади державної регіональної політики та правові орієнтири забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку територій. Закріплення унітарного характеру держави й цілісності адміністративно-територіального устрою формує просторову основу здійснення публічної влади та функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування. В умовах сучасних трансформаційних процесів проблематика конституційного регулювання регіонального розвитку набуває особливої актуальності, оскільки стабільність і поступальність розвитку регіонів розглядаються як ключова передумова економічного

зростання, соціальної рівноваги та суспільної консолідації [6]. Реформування територіальної організації публічної влади стало об'єктивною відповіддю на обмежену ефективність централізованої моделі управління, що зумовило зміну конституційно-правових підходів до розподілу повноважень і відповідальності між рівнями влади та актуалізувало потребу у формуванні правових механізмів стимулювання регіонального саморозвитку. Запровадження Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади сприяло виникненню нових інституційних форм, зокрема добровільно об'єднаних територіальних громад, функціонування яких потребує належного конституційно-правового закріплення, достатнього ресурсного забезпечення та реальної управлінської автономії [5].

Водночас чинний стан нормативного регулювання у сфері територіальної організації публічної влади характеризується фрагментарністю та внутрішньою неузгодженістю, що призводить до правових колізій і дублювання повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування різних рівнів. Невизначеність у розмежуванні компетенції між виконавчими органами добровільно об'єднаних територіальних громад, районними радами та районними державними адміністраціями негативно впливає на ефективність управління регіональним розвитком і створює додаткові ризики для стабільності територіальних громад. Особливої актуальності в цьому контексті набуває проблема конституційного забезпечення територіальної реформи, оскільки окремі напрями її реалізації не повною мірою узгоджуються з чинними положеннями Конституції України [1; 8, с. 117-124]. Важливою складовою конституційного регулювання регіонального розвитку залишається забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, що передбачає наявність бюджетної автономії, власних стабільних джерел доходів та ефективних механізмів

міжбюджетних відносин [9, с. 89-99]. За умов європейської інтеграції та переходу до інформаційного суспільства наукове осмислення й системне вдосконалення конституційних засад регіонального розвитку є необхідною передумовою забезпечення територіальної цілісності, державного суверенітету та сталого соціально-економічного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень. Ступінь наукової розробки проблеми характеризується значним обсягом напрацювань та водночас відсутністю цілісної системної концепції, що поєднувала б економічні, управлінські та конституційно-правові підходи. У наукових дослідженнях ґрунтовно опрацьовано теоретичні та методологічні засади регіонального розвитку, державної регіональної політики, просторової організації економіки й механізмів публічного адміністрування, а також сформовано уявлення про роль Конституції України у визначенні адміністративно-територіального устрою, статусу територіальних громад і принципів функціонування публічної влади на місцях. Водночас переважна частина наукових праць зосереджується на окремих аспектах децентралізації, фінансової самостійності громад або економічного розвитку регіонів, залишаючи поза належною увагою питання узгодженості трансформаційних процесів із чинними конституційними положеннями. Недостатньо комплексно дослідженими залишаються проблеми подолання правових колізій, дублювання повноважень між різними рівнями публічної влади та формування стабільної конституційно-правової моделі регіонального розвитку, здатної забезпечити територіальну цілісність держави, ефективність управління й адаптацію до викликів реформування та європейської інтеграції, що зумовлює об'єктивну потребу у подальших системних наукових дослідженнях у цій сфері.

Мета та завдання. Метою дослідження є наукове обґрунтування цілісної та внутрішньо узгодженої конституційно-правової моделі, здатної забезпечити динамічний, збалансований і сталий розвиток територій у

межах унітарної держави. В умовах системної модернізації системи публічної влади та переходу до децентралізованої організації влади особливої актуальності набуває пошук оптимального співвідношення між розширенням повноважень органів місцевого самоврядування та збереженням ефективних механізмів державного впливу на соціально-економічні процеси в регіонах. Конституція України у цьому контексті розглядається як базовий інтеграційний чинник, покликаний забезпечити гармонізацію загальнодержавних, регіональних і місцевих інтересів, створити правові передумови для саморозвитку територій та підвищення якості життя населення незалежно від адміністративно-територіальної належності.

Досягнення зазначеної мети зумовлює необхідність розв'язання комплексу взаємопов'язаних наукових завдань, спрямованих на поглиблення теоретичних і прикладних засад конституційного регулювання регіонального розвитку. Зокрема, дослідження має бути зорієнтоване на аналіз правової природи та статусу адміністративно-територіальних одиниць як просторової основи здійснення публічної влади, а також на виявлення причин і наслідків правових колізій та дублювання повноважень між різними рівнями управління, що виникають у процесі реалізації реформи. Важливе значення має обґрунтування конституційних засад фінансової спроможності територіальних громад, удосконалення механізмів міжбюджетних відносин та формування інституційного середовища, здатного стимулювати інноваційний розвиток і конкурентоспроможність регіонів. Узагальнення результатів дослідження покликане сприяти виробленню ефективної моделі взаємодії центральних, регіональних і місцевих органів публічної влади, яка б забезпечувала територіальну цілісність держави, правову визначеність управлінських процесів та стабільність розвитку в умовах трансформації публічної влади.

Виклад основного матеріалу. Конституційне регулювання виступає основоположним фундаментом для забезпечення збалансованого регіонального розвитку, оскільки Конституція України має найвищу юридичну силу в системі законодавчого забезпечення соціально-економічних процесів на територіях [10, с. 172-184]. Держава за своєю суттю є політико-територіальною організацією публічної влади, де її територія визначає просторові межі здійснення владних повноважень [8, с. 117-124]. Згідно з Основним Законом, адміністративно-територіальний устрій України становить цілісну систему, яка складається з Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст, районів у містах, селищ і сіл. Рішення Конституційного Суду України трактує адміністративно-територіальну одиницю як компактну частину єдиної території держави, що слугує просторовою основою для організації діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування [4].

Реформування територіальної організації влади та органів місцевого самоврядування в сучасних умовах стало об'єктивним наслідком політичної та економічної неефективності попередньої вертикалі централізованого управління. Важливою передумовою успішної модернізації системи є перехід від патерналістської до ліберальної парадигми, що безпосередньо корелює з парадигмою регіонального саморозвитку [6]. Децентралізація публічної влади розглядається як процес розширення і зміцнення прав адміністративно-територіальних одиниць при одночасному звуженні повноважень відповідного центру з метою оптимізації управління суспільними справами [9, с. 89-99]. Основною метою державної регіональної політики при цьому залишається створення умов для динамічного та збалансованого розвитку територій, підвищення рівня життя та забезпечення державних соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від місця його проживання [7, с. 131-138].

Впровадження Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади передбачає посилення фінансової основи громад через збільшення їхніх власних ресурсів та запровадження прямих міжбюджетних відносин. Створення нових форм адміністративно-територіальних одиниць, зокрема добровільно об'єднаних територіальних громад, вимагає наділення їх широкими повноваженнями та відповідними ресурсними можливостями для забезпечення життєдіяльності відповідних спільнот [8, с. 117-124]. Проте внаслідок неузгодженості в законодавчому регулюванні виникають колізії, пов'язані з дублюванням повноважень між виконавчими органами об'єднаних територіальних громад та районними державними адміністраціями в межах одного району. Це свідчить про те, що ефективність реформи безпосередньо залежить від чіткого розмежування сфер відповідальності між рівнями публічної влади [7, с. 131-138].

Подальша реалізація реформи потребує ґрунтовного врегулювання конституційного забезпечення, оскільки окремі важливі елементи територіальної перебудови входять у суперечність із чинними положеннями Конституції України. Фінансова незалежність та бюджетна автономія органів місцевого самоврядування є головною ознакою демократичного суспільства, що дозволяє розв'язувати більшість соціально-економічних проблем безпосередньо на місцях [9, с. 89-99]. Регіональний розвиток в умовах децентралізації передбачає активізацію інноваційних процесів та використання внутрішнього потенціалу територій для зміцнення національної економічної системи. Державне регулювання у цій сфері повинно базуватися на принципах субсидіарності, за якими надання адміністративних та управлінських послуг максимально наближене до їхнього безпосереднього споживача.

Законодавче закріплення нової ідеології регіональної політики та формування сучасної системи управління є критично необхідним для

забезпечення територіальної цілісності та суверенітету держави [7, с. 131-138]. Сталий розвиток регіональних соціально-економічних систем у межах конституційного поля має орієнтуватися на забезпечення нормальної якості життя майбутніх поколінь та раціональне використання всіх видів ресурсів [11, с. 44-50]. Утвердження ефективної моделі взаємодії між центральними, регіональними та місцевими органами влади є запорукою суспільного миру та стабільного зростання нашої держави. Тільки системний підхід до правового регулювання регіональних процесів дозволить досягти гармонійної інтеграції України у європейський політичний та економічний простір [7, с. 131-138].

Конституційне та законодавче поле держави повинно виступати надійним каркасом, який підтримує стабільність суспільних відносин у період трансформації публічної влади. Успішне завершення реформ потребує не лише політичної волі, а й науково обґрунтованої програми дій, спрямованої на подолання міжрегіональних диспропорцій та зміцнення економічної безпеки кожного регіону. Таким чином, конституційне регулювання стає дієвим інструментом перетворення регіонів на активних суб'єктів господарювання, здатних робити максимальний внесок у загальнонаціональний добробут.

Укладення Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [3] є стратегічним правовим та інституційним механізмом оновлення засад взаємодії між сторонами, спрямованим на поглиблення політичної асоціації та економічної інтеграції на основі взаємної відповідальності та узгоджених зобов'язань. Зазначений договірний акт орієнтований на комплексне посилення співпраці у ключових сферах суспільного розвитку, що обумовлює необхідність проведення системних політичних, соціально-економічних, законодавчих та інституційних перетворень. Особливе значення має масштабне наближення національного законодавства України до регуляторних стандартів Європейського Союзу,

яке розглядається як передумова поступової інтеграції національної економіки до внутрішнього ринку Європейського Союзу та модернізації економічних інститутів на засадах постіндустріального розвитку.

Реалізація євроінтеграційного курсу зумовлює трансформацію конституційно-правових засад регіонального розвитку та потребує формування такої моделі взаємовідносин між державою і регіонами, яка відповідала б принципам регіональної політики Європейського Союзу. Ратифікація Україною Європейської хартії місцевого самоврядування [2] та обраний курс на європейську інтеграцію актуалізували необхідність оновлення адміністративно-територіального устрою, створення нових форм територіальних одиниць і забезпечення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Вагомою умовою реалізації положень Угоди про асоціацію є впровадження принципів належного врядування, які визначають стандарти прозорості, підзвітності та ефективності публічного управління і слугують підґрунтям для внутрішніх трансформацій держави.

Стратегічна орієнтація України на повноправну участь у європейському співтоваристві передбачає формування та реалізацію національних стратегій регіонального розвитку з урахуванням сучасних процесів європейської регіоналізації. Такі процеси ґрунтуються на поступовому переході від домінування централізованих управлінських моделей до інтегрованих підходів, що базуються на мобілізації внутрішнього потенціалу територій, розвитку місцевих ініціатив та зміцненні економічної самостійності регіонів. Державна регіональна політика, сформована на зазначених засадах, має сприяти перетворенню регіонів на активних учасників соціально-економічних процесів і повноцінних суб'єктів європейського економічного простору.

Ефективність реалізації державної стратегії регіонального розвитку в умовах виконання Угоди про асоціацію безпосередньо залежить від здатності сформувати на місцевому рівні сучасні моделі управління, що

відповідають європейським стандартам та управлінським практикам. Йдеться, зокрема, про інституційну готовність територіальних громад до стратегічного планування, розроблення інвестиційних та інноваційних проєктів і залучення фінансових ресурсів Європейського Союзу. Адаптація національної регіональної політики до досвіду провідних європейських держав створює необхідні умови для гармонійного включення національної економіки до європейського економічного простору та послідовної інтеграції України до системи європейського врядування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, ефективність управління регіональним розвитком у сучасних умовах безпосередньо зумовлена вирішенням базових конституційних питань територіальної організації публічної влади. Проведене дослідження підтверджує, що вдосконалення механізмів регіонального управління є складовою ширшого процесу, спрямованого на формування дієвої моделі місцевого самоврядування та раціоналізацію взаємодії між територіальними органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування. Комплексний характер цієї проблематики обумовлений необхідністю досягнення збалансованого співвідношення між загальнодержавними інтересами та потребами окремих адміністративно-територіальних одиниць, що дозволяє врахувати правову природу і функціональний зміст правовідносин у сфері регіонального розвитку.

Реформування публічної влади в Україні об'єктивно спрямоване на подолання командно-адміністративних підходів та утвердження людиноцентристської моделі правового регулювання, у межах якої територіальні громади набувають ключової ролі у вирішенні питань місцевого значення. Визначальним напрямом цих перетворень виступає децентралізація повноважень, фінансових ресурсів і відповідальності, що актуалізує впровадження принципу субсидіарності як конституційної основи сталого соціально-економічного розвитку. Конституційне

регулювання у зазначеному контексті виконує стабілізуючу функцію, забезпечуючи перерозподіл владних функцій таким чином, щоб місцева самоврядна громада розглядалася як первинний елемент системи публічного управління та ключовий суб'єкт суспільного розвитку.

Стратегічна спрямованість державної регіональної політики полягає у досягненні динамічного і збалансованого розвитку територій за умови збереження територіальної цілісності та політичної стабільності держави. Реалізація цієї мети можлива лише за наявності цілісного, науково обґрунтованого підходу до модернізації публічного адміністрування, який поєднує інструменти стратегічного планування з чіткими конституційними гарантіями прав і свобод людини і громадянина. Подальше вдосконалення нормативно-правового регулювання має бути зорієнтоване на формування єдиного соціально-економічного простору, у межах якого інтереси кожного регіону інтегруються у загальнодержавну стратегію сталого розвитку та довгострокового суспільного поступу.

Література

1. Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Голос України. 1996. № 128.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text (дата звернення: 15.12.2025).

2. Європейська хартія місцевого самоврядування. *Офіційний вісник України.* 03.04.2015. № 24, / № 39. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text (дата звернення: 15.12.2025).

3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: від 16.09.2014. *Офіційний вісник України.* 2014. № 75, том 1. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 15.12.2025).

4. Рішення КСУ від 13 липня 2001 року № 1-39/2001 у справі про адміністративно-територіальний устрій. *Офіційний вісник України.* 03.08.2001. № 29. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-01#Text (дата звернення: 15.12.2025).

5. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження КМУ від 1 квітня 2014 р. № 333-р. *Урядовий кур'єр.* 11.04.2014. № 67. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-р#Text (дата звернення: 15.12.2025).

6. Бугас Н. В., Бугас В. В. Особливості регіонального розвитку як об'єкта управлінського впливу держави *Ефективна економіка.* 2017. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_2_26 (дата звернення: 15.12.2025).

7. Ворчакова І. Є. Загальні проблеми державного регулювання регіонального розвитку в Україні. *Панорама політологічних студій.* 2013. Вип. 10. С. 131-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pps_2013_10_18 (дата звернення: 15.12.2025).

8. Дем'янчук О. І. Сутнісні характеристики та формування адміністративно-територіальних одиниць у контексті децентралізації регіонального розвитку *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка.* 2018. № 9. С. 117-124. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2018_9_21 (дата звернення: 15.12.2025).

9. Міщенко Л. О. Бюджетне регулювання регіонального розвитку в контексті децентралізації бюджетної системи України. *Економічний простір.* 2017. № 127. С. 89-99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2017_127_11 (дата звернення: 15.12.2025).

10. Рябак М. І., Машіко К. С. Загальнодержавне нормативно-правове регулювання регіонального розвитку *Розвиток методів управління та*

господарювання на транспорті. 2014. Вип. 1. С. 172-184. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2014_1_15 (дата звернення: 15.12.2025).

11. Федулова С. О. Концептуалізація регулювання регіонального розвитку в умовах нового бачення економіки – «Водоефективна економіка». *Проблеми системного підходу в економіці.* 2020. Вип. 3(2). С. 44-50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2020_3(2)__9 (дата звернення: 15.12.2025).

References

1. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon vid 28 chervnia 1996 roku No. 254k/96-VR. (1996). *Holos Ukrainy*, (128). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text [in Ukrainian].

2. Yevropeiska khartiia mistsevoho samovriaduvannia. (2015). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, (24, 39). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text [in Ukrainian].

3. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony vid 16 veresnia 2014 roku. (2014). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, (75, Vol. 1). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].

4. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 13 lypnia 2001 roku No. 1-39/2001 u spravi pro administratyvno-terytorialnyi ustrii. (2001). *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*, (29). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-01#Text [in Ukrainian].

5. Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 1 kvitnia 2014 roku No. 333-r "Pro skhvalennia Kontseptsii reformuvannia mistsevoho samovriaduvannia ta terytorialnoi orhanizatsii vlady v Ukraini". (2014). *Uriadovyi kurier*, (67). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-r#Text [in Ukrainian].

6. Buhas, N. V., & Buhas, V. V. (2017). Osoblyvosti rehionalnoho rozvytku yak obiekta upravlinskoho vplyvu derzhavy. *Efektyvna ekonomika*, (2). http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_2_26 [in Ukrainian].

7. Vorchakova, I. Ye. (2013). Zahalni problemy derzhavnoho rehuliuvannia rehionalnoho rozvytku v Ukraini. *Panorama politolohichnykh studii*, (10), 131–138. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pps_2013_10_18 [in Ukrainian].

8. Demianchuk, O. I. (2018). Sutnisni kharakterystyky ta formuvannia administratyvno-terytorialnykh odynyts u konteksti detsentralizatsii rehionalnoho rozvytku. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriia: Ekonomika*, (9), 117–124. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoa_2018_9_21 [in Ukrainian].

9. Mishchenko, L. O. (2017). Biudzhetne rehuliuvannia rehionalnoho rozvytku v konteksti detsentralizatsii biudzhetnoi systemy Ukrainy. *Ekonomichnyi prostir*, (127), 89–99. http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpros_2017_127_11 [in Ukrainian].

10. Riabak, M. I., & Mashiko, K. S. (2014). Zahalnoderzhavne normatyvno-pravove rehuliuvannia rehionalnoho rozvytku. *Rozvytok metodiv upravlinnia ta hospodariuvannia na transporti*, (1), 172–184. http://nbuv.gov.ua/UJRN/rmegt_2014_1_15 [in Ukrainian].

11. Fedulova, S. O. (2020). Kontseptualizatsiia rehuliuvannia rehionalnoho rozvytku v umovakh novoho bachennia ekonomiky – "Vodoefektyvna ekonomika". *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, 3(2), 44–50. http://nbuv.gov.ua/UJRN/PSPE_print_2020_3(2)__9 [in Ukrainian].